પ્રવચન નં. ૬૧ ગાથા - ૧૩ તા. ૧૮-૮-૭૮ શુક્રવાર, શ્રાવણ સુદ-૧૫ સં. ૨૫૦૪

શ્રી સમયસાર ગાથા ૧૩ દૂસરા પેરેગ્રાફ હૈ ને.

સ્થૂળ દૃષ્ટિસે દેખા જાયે, પેરેગ્રાફ આયાને, સૂક્ષ્મ વિષય ભગવાન! અનંત કાળમેં નવતત્ત્વકી પરિપાટીકા ભેદ હૈ ઉસકો છોડકર જ્ઞાયકભાવ એકીલા ચૈતન્યમૂર્તિ હૈ ઐસા કભી આશ્રય લિયા નહીં. દૃષ્ટિ કભી કિયા નહીં. તો કહેતે હૈ કી "સ્થૂળ દૃષ્ટિસે દેખા જાયે" તો જીવ પુદ્ગલકી અનાદિ બંધપર્યાયકે સમીપ, ભગવાન આત્મા ને રાગનો સંબંધ બંધપર્યાય એ સમીપ જાકર એકરૂપસે અનુભવ કરને પર રાગ ને આત્મા, ભેદ ને આત્મા જીવકી એક સમયકી

પર્યાય અજીવકા જ્ઞાન જો હોતા હૈ યે ઉસકો યહાં અજીવ કહેતે હૈ. અજીવ તો ભાવ હોતા હી નહીં આત્મામેં, ઔર પુણ્ય ને પાપકા ભાવ જો મલિન ભાવ દો હૈ, એ બંધકી પર્યાયકે સમીપ જાનેસે દિખતે હૈ. આહાહા ! નવતત્ત્વકા ભેદ, સૂક્ષ્મ બાત હૈ પ્રભુ ! એ જીવ પુદ્‌ગલની સમીપે જાકર અનુભવ કરને પર નવતત્ત્વ ભૂતાર્થ હૈ. નવ પર્યાયમેં પ્રકાર હૈ, સૂક્ષ્મ બાત હૈ બાપુ ! પર્યાયમેં નવ પ્રકાર હૈ, યે ભૂતાર્થ હૈ, વ્યવહારનયસે હૈ.

(શ્રોતાઃ– પહેલાં તો અભૂતાર્થ કહેતા થા) એ અહીંયા હૈ એ અપેક્ષાએ ભૂતાર્થ કહેતા થા, વો ત્રિકાળકી અપેક્ષાએ અભૂતાર્થ હૈ. એ કહેગા અભી. આહાહા ! બહુ સૂક્ષ્મ વિષય ! અનંત કાળમેં કભી, જ્ઞાયક કયા ચીજ હૈ, અંદર પરમાત્મા સ્વરૂપ હૈ, હરિ કહો, વિષ્ણુ કહો, બ્રહ્મ કહો, બ્રહ્માનંદ કહો, પરમાત્મા કહો, એ સબ આત્મા હૈ અંદર. હરતિ ઈતિ હરિ, જો અજ્ઞાન અને રાગદ્વેષકો હરે વો હરિ. પરમાત્મા અપના સ્વરૂપ હૈ હરિ. સમજમેં આયા ? ઐસા એકરૂપ પરમાત્મામેં કર્મકા નિમિત્તકે સંબંધમેં દેખનેસે નવતત્ત્વ પર્યાયરૂપ હૈ, ભૂતાર્થ હૈ ઐસા કહેનેમેં આયા હૈ, સમજમેં આયા ? આહાહા !

શું વાત ! હૈ ને ? ઔર એક જીવદ્રવ્યકે સ્વભાવકે સમીપ જાકર, આહાહાહા ! હવે રાત્રિકો કોઈ પૂછતે થે કે હમે કૈસે જાનના ? ભાઈ એ જીવ સ્વભાવ જ્ઞાયકરૂપ શાશ્વત ચીજ હૈ ઉસકી તરફ સમીપ જાનેસે, આહાહા ! જ્ઞાયકભાવ, શાશ્વત સ્વભાવ એકરૂપ ભાવ જો ભાવ, પુણ્ય પાપમેં તો આયા નહીં પણ વો સંવર નિર્જરા ને મોક્ષકી પર્યાયમેં ભી વો જ્ઞાયકભાવ આયા નહીં. આહાહાહા ! બહુ સૂક્ષ્મ જૈન ધર્મ અને એ જ ધર્મ હૈ, દૂસરા કોઈ ધર્મ હૈ નહીં. સમજમેં આયા ?

એ જ્ઞાયકભાવકી સમીપ જાનેસે, એક જીવ દ્રવ્યકે સ્વભાવ, એક જીવદ્રવ્યકા સ્વભાવ એકરૂપ ત્રિકાળ જ્ઞાયકભાવ, આનંદભાવ, શાંતભાવ, ધ્રુવભાવ, જે નવતત્ત્વકી પર્યાયકે સમીપ જાનેસે નવતત્ત્વ હૈ, પણ ઉસકી દૃષ્ટિ છોડકર નવકા પર્યાય ભેદકા લક્ષ છોડકર જ્ઞાયક પરમ ત્રિકાળી પ્રભુ હૈ, ઉસકી સમીપ જાકર, દૃષ્ટિ ત્યાં લગાકર, આહાહા ! ભૂતાર્થનયસે એક જીવ હી પ્રકાશમાન હૈ. આહાહા ! ત્યાં તો નવતત્ત્વમેં પર્યાયભેદમેં એક જીવ જ્ઞાયકભાવ ત્રિકાળ વો હી પ્રકાશમાન હૈ. આહાહા ! કયા કહેતે હૈ હજી ? સમજમેં આયા ?

પર્યાયમેં વર્તમાન દશામેં કર્મકા નિમિત્તકા સંબંધકી દૃષ્ટિસે દેખો તો નવ પર્યાય હૈ, પર્યાયમેં નવ પ્રકાર હૈ, એ જીવમેં નવપ્રકારમેં જો જીવ ગિનનેમેં આયા, વો જીવકા એક અંશ પર્યાય લેના, (સમજના) સારા જીવ દ્રવ્ય નહીં. સમજમેં આયા ? એક જીવકી એક સમયકી પર્યાયકો યહાં જીવ નવમેં કહેનેમેં આયા. ઔર ભેદ સબ આસ્રવ પુણ્ય પાપ સંવર નિર્જરા (બંધ) મોક્ષ યે સબ ભેદરૂપી પર્યાય હૈ. પર્યાયદૃષ્ટિસે યે વસ્તુ હૈ. પણ વો દૃષ્ટિસે આત્મજ્ઞાન હોતા નહીં, સમ્યગ્દર્શન ધર્મકી પહેલી સીઢી, યે નવતત્ત્વકા ભેદકી દૃષ્ટિસે સમ્યગ્દર્શન હોતા નહીં. સમ્યક્ નામ સત્ય દર્શન, વો તો ત્રિકાળી જ્ઞાયકભાવ જો ધ્રુવ હૈ, જિસમેં ભેદ નહીં ઔર ભેદમેં એ આયા નહીં. આહાહા ! આવી વાત. એ મોક્ષકી પર્યાય હૈ ઉસમેં ભી દ્રવ્ય આયા નહીં. આહાહા ! સંવર નિર્જરા આદિ જે મોક્ષકા માર્ગકી પર્યાય હૈ, ઉસમેં ભી વો જ્ઞાયકભાવ આયા નહીં. આહાહાહા ! ઐસા, હૈ ?

નવતત્ત્વમેં ભૂતાર્થનયસે નવકી પર્યાયમેં લક્ષ છોડકર એકરૂપ ત્રિકાળી જ્ઞાયકભાવકી દૃષ્ટિ કરનેસે એક જીવ હી પ્રકાશમાન હૈ, ત્યાં તો ચૈતન્યમૂર્તિ ભગવાન એક હી પ્રકાશમાન હૈ. વો દૃષ્ટિ સમ્યગ્દર્શનકા વિષય (હૈ). આહાહા ! આવી વાતું બાપુ ! સમાજને સાધારણ વાતમાં અટકીને જિંદગી નિકાલતે હૈ. આહાહા ! આંહી પરમાત્મા સર્વજ્ઞદેવ ત્રિલોકનાથ એમ ફરમાતેં હૈ, વો હી સંતો કહેતે હૈ. સંતો આડતિયા હોકર માલ કહેતે હૈ. આડતિયા સમજતે હૈ ? માલ તો સર્વજ્ઞકા ઘરકા હૈ, સંતો આડતિયા હોકર આ વાત કરતે હૈ, આહાહા ! સમજમેં આયા ? કે નવતત્ત્વમેં, નવકા પર્યાયકા ભેદમેંસે ભૂતાર્થનયસે એક જીવ હી, આહાહાહા ! છતો, છતી ચીજ, છતી મોજૂદગી ત્રિકાળી શાશ્વત વસ્તુ જિસમેં પર્યાયભેદ ભી નહીં. આહાહાહા ! ઐસા ભૂતાર્થનયસે, ભૂત નામ છતો પદાર્થ પૂર્ણાનંદ પ્રભુ ઈસકા નયસે એ દૃષ્ટિસે દેખનેસે એક જીવ હી પ્રકાશમાન હૈ. ભાઈ ! આ તો મંત્રો હૈ. આ કોઈ વાર્તા–કથા નથી. આ કોઈ શબ્દો એક શબ્દમાં પૂરું પડે ઐસી ચીજ નહીં.

આ તો સર્વજ્ઞ પરમાત્મા જિનેશ્વર દેવની દિવ્ય ધ્વનિ ઉસમેં આયા આ માર્ગ હૈ. જે ઇન્દ્રો એકાવતારી, એક ભવતારી ભી સૂનતે હૈ, એ ચીજ કૈસી હૈ ભૈયા. આહા ! આહા ! એ નવતત્ત્વકી પર્યાયકી અવસ્થાકા ભેદ, હૈ ભેદ, પણ ઉસકે આશ્રયસે સમ્યગ્દર્શન નહીં હોતા. ધર્મકી પહેલી શ્રેણી યે નવકા પર્યાય ભેદસે સમ્યગ્દર્શન નહીં હોતા. કયોંકિ સમ્યક્ પૂર્ણસ્વરૂપ જે ભગવાન સત્ હૈ. યે સત્ હૈ, ઈસકી દૃષ્ટિસે સમ્યગ્દર્શન હોતા હૈ. સમ્યક્ નામ સત્ય દૃષ્ટિ, આહાહા ! એ ત્રિકાળી જ્ઞાયકભાવકે સમીપ જાનેસે જીવકા એકરૂપ દ્રવ્ય સ્વભાવકે સમીપ જાનેસે એક જીવ હી પ્રકાશમાન દિખતે હૈ બસ. ઉસમેં ભેદ બેદ હૈ નહીં. સંવર નિર્જરા ને મોક્ષ કી પર્યાય ભી ઐસે જીવ દ્રવ્ય સ્વભાવમેં હૈ નહીં. આહાહાહા !

“ઈસ પ્રકાર અંતરદૃષ્ટિસે દેખા જાયે” વો બાહ્ય દૃષ્ટિકી પહેલી બાત કિયા. હવે અંતર દૃષ્ટિસે દેખા જાયે અંતર દૃષ્ટિસે દેખા જાય ભગવાન આત્માકો તો જ્ઞાયકભાવ જીવ હૈ. વસ્તુ જાણક જાણક જાણક સ્વભાવ, જ્ઞાનસ્વભાવકા પિંડ, જેમ એ બરફકી અરે ! પાટ હોતી હૈ ૫૦ મણની, ઐસે ભગવાન અનંતગુણકી પાટ એકરૂપ સ્વભાવ હૈ અંદર. આહાહા ! આવી વાતું છે. જીવકે, જ્ઞાયકભાવ જીવ હૈ. ભગવાન જાણક જાણક જાણક જાણક જાણક જાણક જાણક જાણક ધ્રુવ આ પાણીકા પ્રવાહ ઐસે ચલતે હૈ, અને આત્માકા ધ્રુવ પ્રવાહ ધ્રુવ ધ્રુવ ધ્રુવ ધ્રુવ ઐસે ચલતે હૈ. આહાહાહા ! ઐસે જ્ઞાયકભાવ જીવ હૈ. એ ત્રિકાળી જ્ઞાયકભાવ ધ્રુવ ધ્રુવ ધ્રુવ ધ્રુવ એ જીવ હૈ. આહાહાહા ! ઔર જીવકે વિકારકા હેતુ, વિકારકાનો અર્થ ભેદકા હેતુ સંવર નિર્જરા મોક્ષ ભી આંહી વિકાર કહેતે હૈ. ભેદ આયા ને ભેદ ? વિશેષે કાર્ય, આ વિકાર એટલે મલિનતા ઐસા યહાં ન લેના. આહાહાહા !

જીવકે વિશેષ કાર્યકા હેતુ, ભેદ પડતે હૈ. એ નિમિત્ત કર્મકા અજીવકા નિમિત્તસે ઉસકી હૈયાતીમેં પુણ્ય પાપ આસ્રવ બંધકા ભેદ દિખતે હૈ, ઔર ઉસકા અભાવમેં સંવર નિર્જરા પણ ઉસમેં ભી નિમિત્તકે અભાવકી અપેક્ષા આઈ. કયા કહા ? જો ભગવાન જ્ઞાયકભાવરૂપ એક હૈ, ઉસમેં જો પર્યાયમેં પુણ્ય પાપ આસ્રવ બંધ વિકારી પર્યાય હોતી હૈ, એમાં અજીવ કર્મકા નિમિત્ત સાપેક્ષ હૈ, ઔર સંવર નિર્જરા મોક્ષ હૈ યે નિમિત્તકા અભાવકી સાપેક્ષતા હૈ. ઈસમેં પરમપારિણામિક

ભાવ આયા નહીં, ઉસમેં સાપેક્ષ આયા. આહાહાહા !

જીવકે વિશેષ કાર્યકા હેતુ વિશેષ પર્યાય ભેદકા હેતુ અજીવ હૈ. આહાહાહા ! ભાઈ ! આ તો ભગવંત પરમાત્મા સર્વજ્ઞ ત્રિલોકનાથકી વાણી બાપુ એ કાંઈ સાધારણ વાત હૈ નહીં. આહાહા ! જેને ઇન્દ્રો, સો ઇન્દ્રો વાઘ અને સિંહ જંગલમેંસે કુત્તાના બચ્ચાની જેમ ચલે આવે ભગવાનકા સમવસરણમેં. મહાવિદેહમેં હૈ ભગવાન, (સીમંધરનાથ) યહાં થે તો યહાં ભી થે. ભગવાન બિરાજતે હૈ ૫૦૦ ધનુષ્યકા દેહ હૈ. પૂર્વ દિશા હૈ ને ? આહાહા ! મહાવિદેહમેં પહેલામેં... ૩૨ ભાગ હૈ, ઉસમેં એક ભાગમેં ભગવાન બિરાજતે હૈ, આહાહા ! ૫૦૦ ધનુષ, (શરીર-દેહ) દો હજાર હાથકા ઊંચા હૈ અભી. પ્રભુ બિરાજતે હૈ મનુષ્યપણે, અંદરમેં તો ત્રિકાળીજ્ઞાન સર્વજ્ઞ પ્રભુ એક સેકંડકા અસંખ્ય ભાગમેં તીન કાલ તીન લોકકો દેખતે હૈ, ઉસકી વાણીમેં આ આયા એ સંતો જગત પાસે જાહેર કરતે હૈ. સમજમેં આયા ? આહા !

જીવ તો જ્ઞાયકભાવ હી હૈ. આ ત્રિકાળી દ્રવ્યકી બાત આઈ. વો નવતત્ત્વમેં જીવ વો તો એક સમયકી પર્યાયકો જીવ કહા. સમજમેં આયા ? આહાહા ! ત્રિકાળી જ્ઞાયકભાવ શાશ્વત ધ્રુવ ચીજ અનાદિ અનંત, અણ ઉત્પન્ન, અનાશ, નાશ નહિ અને અપના પૂર્ણ સ્વભાવસે ભરા પડા ભગવાન એ જ્ઞાયકભાવ એ જીવ હૈ.

ઔર ઈસમેં વિશેષ કાર્યકા હેતુ, પુણ્ય પાપ આસ્રવ સંવર નિર્જરા બંધ ને મોક્ષ એ વિશેષ કાર્ય હૈ. ઉસમેં હેતુ અજીવ હૈ તો અજીવ હેતુ કયોં કહા ? કે પુણ્ય શુભ અશુભભાવમેં આસ્રવ બંધ હૈ. તો અજીવ નિમિત્તકી સાપેક્ષતા આ જાતી હૈ, પણ પીછે સંવર નિર્જરા મોક્ષમેં ભી નિમિત્તકા અભાવકી અપેક્ષા આતી હૈ. ઐસી ચીજ પર્યાય કહેનેમેં આતા હૈ. એ વિકાર હેતુ અજીવ, વિશેષ કાર્યમેં હેતુ નામ નિમિત્ત અજીવ હૈ. તો સંવર નિર્જરા મોક્ષકી પર્યાયમેં હેતુ અજીવ કૈસે ? ભગવાન જે આત્મા ત્રિકાળી સ્વરૂપ પરમપારિણામિક જ્ઞાયકભાવ ઉસમેં કોઈ નિમિત્તકી હૈયાતી ને અભાવકી અપેક્ષા હૈ નહીં. ઐસી જ્ઞાયકભાવ ત્રિકાળ વસ્તુ હૈ, ઉસકા સમીપ જાનેસે સમ્યગ્દર્શન હોતા હૈ. ઉસસે દૂર દૂર ભટકતે હૈ ઔર નવ પર્યાયમેં ઉસકા લક્ષ ને ત્યાં રહેતે હૈ તો જ્ઞાયકભાવ ઉસકો દૃષ્ટિમેં નહીં આતા. એનું પરિપૂર્ણ સ્વરૂપ ભગવાન આત્મા એ ઉસકા દૃષ્ટિમેં ને જ્ઞાનમેં નહીં આતા. આહાહાહા !

(શ્રોતાઃ- સમ્યગ્દર્શનનો વિષય અધૂરો છે, ત્રિકાળી વસ્તુ) ત્રિકાળી વસ્તુ એ સમ્યગ્દર્શનકા વિષય હૈ. (શ્રોતાઃ- તો અધૂરા રહા હૈ.) અધૂરા કૌન કહા ? ત્રિકાળી વસ્તુ હૈ ને ? પર્યાય પીછે. (શ્રોતાઃ- પ્રમાણની અપેક્ષાએ ભેદ છે ને ?) એ અહીં તો નયકા વિષયકી બાત ચલતે હૈ ને. પ્રમાણકા વિષય તો ત્રિકાળી જ્ઞાયકભાવ અને વર્તમાન રાગાદિ પર્યાય, સંવર આદિ એ સબ વ્યવહારનયકા (વિષય) નિશ્ચય ને વ્યવહાર દોકા વિષય પ્રમાણ.

એ પ્રમાણકા વિષયમેં તો દ્રવ્ય પર્યાય દો આયા. પણ ઉસમેંસે જ્યાં નિશ્ચયનયકી દૃષ્ટિસે દેખના હૈ એક નયે, આહાહા ! સમજમેં આયા ? તો જ્ઞાયકભાવ જીવ હૈ. ઔર જીવકે વિશેષ કાર્યકા હેતુ અજીવ. કોણ ? પુણ્ય ને પાપ આસ્રવ સંવર નિર્જરા બંધ ને મોક્ષ જિસકા લક્ષણ, ઐસે જીવકે, કેવળ જીવકે વિશેષ દશા હૈ. હૈ ? શુભભાવ જીવકી વિકૃત અવસ્થા, પાપભાવ જીવકી વિકૃત અવસ્થા. આસ્રવ વિકૃત અવસ્થા. સંવર અવિકૃત અવસ્થા. પણ વિશેષ હૈ ને યે ?

સામાન્ય જ્ઞાયકભાવ નહીં વો. આહાહાહા ! આવી વાત હવે એને એકેક ગાથામાં.

(શ્રોતાઃ- ઘડીકમાં આપ કહો આત્મા ધ્રુવ છે, ઘડીકમાં આપ કહો પર્યાય અમારે સમજવું શું ?) વિશેષ સ્પષ્ટ કરાતે હૈ. પર્યાય ભી હૈ ને દ્રવ્ય ભી હૈ. દો હૈ. દ્રવ્ય હૈ એ જ્ઞાયકરૂપ એકરૂપ હૈ ને પર્યાય હૈ યે ભેદરૂપ દશાવંત હૈ. પુણ્ય પાપ આસ્રવ સંવર નિર્જરા આદિ ભેદરૂપ યે હૈ. હૈ તો યે ભી હૈ ને આ ભી હૈ. પણ નવતત્ત્વકા ભેદ હૈ વિશેષ વો તો વ્યવહારનયકા વિષય હૈ સમ્યગ્દર્શનકા વિષય નહીં વો. આહાહા ! એ શુદ્ધનયકા વિષય નહીં, વિષય શબ્દે ધ્યેય, શુદ્ધનયકા ધ્યેય તો ત્રિકાળી જ્ઞાયકભાવ હૈ. આહાહાહા ! ઝીણી વાત બાપુ ! એણે કોઈ દિ' કર્યું નથી. દુનિયાની હોળી સળગાવી. રાગ ને દ્વેષ આખો દિ' આહાહા ! (શ્રોતાઃ- હોળી માને) અગ્નિ સળગાવી રાગની, કહા નહીં થા કલ ? કહ્યા થા ને રાગ દાહ દહે છ ઢાળામાં આતા હૈ ને ? પાઠશાળામેં ભણાતે હૈ "છ ઢાળા". ઉસમેં આતા હૈ રાગ આગ દાહ દહે સદા, રાગ આગ દાહ દહે સદા, એ રાગના વિકલ્પથી અગ્નિ સળગતી હૈ અંદર બળતે હૈ. અશાંતિસે જલતે હૈ અનાદિ પ્રાણી. સમજમેં આયા ? ચાહે તો એ સ્વર્ગમેં હો કે ચાહે તો એ શેઠાઈમેં અબજોપતિમેં હો એ રાગની અગ્નિમેં જલતે હૈ, બળતે હૈ યે. આહાહાહા ! (શ્રોતાઃ- મજા કરે છે ને આપ કહો છો બળે છે ?) કોણ મજા કરે ? મૂરખ હૈ, મજા માનતે હૈ તો. સનેપાત હોતા હૈ સનેપાત. (શ્રોતાઃ- આ તો ડાહ્યાની વાત છે. આપ તો ગાંડાની વાત કરો છો.) વાત પીત ને કફ વિશેષ જ્યારે વકરી જાતે હૈ વિશેષ હોતા હૈ ત્યારે સનેપાત હોતા હૈ. સનેપાતમાં વો દાંત કાઢતે હૈ. સુખી હૈ ? ઐસે, એકરૂપ ભગવાન આત્માકી શ્રદ્ધા બિના, રાગ ને પર્યાયકી શ્રદ્ધાવાળા મિથ્યા શ્રદ્ધા હૈ, જ્ઞાન મિથ્યા હૈ, ઔર રાગકા આચરણ મિથ્યા આચરણ હૈ, તીનોંકા સનેપાત લગા હૈ ઉસકો. એ મજા માનતે હૈ, એ સનેપાતીયા જેમ હરખ કરતે હૈ. એમ એ મજા (માનકર) સનેપાતીયા, પાગલ હૈ યે. આહાહાહા ! આમ ભગવાન કહેતે હૈ હોં ! આહાહા !

(શ્રોતાઃ- સોનગઢકા સિદ્ધાંત નિકલા) સોનગઢકા ? એ ભગવાન કેવળી કહેતે હૈ, આ કોણ કહેતે હૈ આ ? સંતો દિગંબર સંતો, આનંદકી રમતમેં રમનેવાલા, આહા ! નિર્વિકલ્પ આનંદની મોજમેં રમનેવાલા અંદર નિજ વૈભવ, અતીન્દ્રિય આનંદ ને અતીન્દ્રિય જ્ઞાન ને અતીન્દ્રિય શાંતિ, ઐસા નિજ વૈભવમેં રમનેવાલા સંત ઉસકો સંત મુનિ કહેતે હૈ, એ સંત કહેતે હૈ યહાં. આહાહા ! આ ટીકા ઉસકી હૈ સંસ્કૃત. એ ભગવાન આત્મા એકરૂપ જિસ જ્ઞાયકભાવ વો તો ઉસકા સ્વભાવ હૈ ને વો હી દૃષ્ટિકા વિષય એ જ્ઞાયકભાવમેં સમીપ જાનેસે તો સમ્યગ્દર્શન હોતા હૈ. નવકા ભેદ ઉપર સમીપ જાનેસે સમ્યગ્દર્શનકા અભાવ હોતા હૈ. આહાહાહાહા !

એ પુણ્ય ને પાપ, આસ્રવ, સંવર, નિર્જરા, બંધ ને મોક્ષ, જિનકે લક્ષણ હૈ, ઐસે કેવળ જીવકી પર્યાય વિકાર, જીવકા વિશેષ ભાવ હૈ. વિકાર નામ જીવકા વિશેષ ભાવ હૈ. સામાન્ય ભાવ તો જ્ઞાયક એકરૂપ ત્રિકાળ હૈ. સમજમેં આયા ? અને આ પુણ્ય શુભભાવ, પાપભાવ, આસ્રવભાવ બે, દો મિલકર-સંવર-નિર્જરા-મોક્ષ વો સબ જીવકી પર્યાય, હૈ ? કેવળ જીવકી વિશેષ દશા હૈ, વિશેષ, વિકાર નામ વિકાર, વિકૃત અવસ્થા વિશેષ અવસ્થા હૈ. આહાહા ! ચાહે તો સંવર નિર્જરા ને મોક્ષ પણ વિશેષ અવસ્થા હૈ. યે જ્ઞાયકભાવ ત્રિકાળ એ ઉસમેં આયા નહીં. આહાહા !

સમ્યગ્દર્શનમેં જ્ઞાયકભાવકા ભાન હોતા હૈ, પ્રતીત આતી હૈ પણ પ્રતીતમેં પર્યાયમેં જ્ઞાયકભાવ આતા નહીં. આહાહા ! ક્યોં ? ક્યોંકિ વો દ્રવ્ય હૈ, એ પર્યાયમેં કહાંસે આવે ? દ્રવ્યકા સામર્થ્ય જિતના હૈ ઈતની પ્રતીતમેં સામર્થ્ય આતા હૈ. પણ વો દ્રવ્ય ચીજ હૈ વો પર્યાયમેં આ જાયે, ઐસા કભી હોતા નહીં. આહાહા ! અરે ! કોણે સાંભળ્યું છે ? જય ભગવાન ! એમને એમ જિંદગી નિકાળી. આહાહા ! એ કેવળ જીવકી વિશેષ દશા હૈ નવ. એક સમયકી પર્યાય પણ વિશેષ દશા હૈ, એમ લિયાને ભાઈ ? નવમેં જીવકી એક પર્યાય હૈ ઉસકો જીવ કહા હૈ. દ્રવ્ય જીવ જો હૈ વો ઉસમેં આયા નહીં. સમજમેં આયા ? નવ કહાને ? નવ એ કેવળ જીવકે વિશેષ હૈ. આહાહા ! સમજમેં આયા ? અને વિશેષ નામ દશા હૈ, ઉસકી પર્યાય હૈ. ઉસમેં ભેદ હૈ. વસ્તુ જ્ઞાયક હૈ. યે ઉસમેં આયા નહીં. આહા ! તો યે વિકારકા યે પ્રકાર જીવકી પર્યાયમેં નવપ્રકાર હૈ, વિશેષ. એક વાત.

પુણ્ય, પાપ, આસ્રવ, સંવર, નિર્જરા, બંધ અને મોક્ષ એ વિકાર હેતુ નિમિત્ત કેવળ અજીવ હૈ. ઉસમેં જો નિમિત્ત હૈ યે કેવળ અજીવ હૈ. ભેદ જો અપની પર્યાયમેં હૈ યે જીવકી પર્યાય હૈ. આહાહા ! આ એક ગાથા પણ સમજવી કઠણ. એક જણો કહે સમયસાર મેં સારા પંદર દિનમેં વાંચ લિયા. એ તમે બહુ સમયસારના વખાણ કરતે હો ઐસી ચીજ હૈ વૈસી ચીજ હૈ તો પંદર દિનમેં વાંચ્યા. અરે વાંચ્યા એમાં ક્યા દાળિયા હુવા ? ઉસકા ભાવ ક્યા હૈ યે સમજે બિના તુને વાંચ્યા અંગ્રેજી અક્ષરો લિખા હૈ યે પુસ્તક એ બી સી ડી એ બી ઐસા અક્ષર વાંચ્યાને વાંચ ગયા તો ઉસમે ભાવ આયા વિશેષ, ડાહ્યાભાઈ ! આહાહા ! ઐસા અક્ષર વાંચ પઢ ગયા, પણ ઉસમેં ભાવ ક્યા હૈ એ ક્યા આયા તેરે ? આહાહા !

(શ્રોતાઃ આપ કહેતે હૈ. જ્ઞાયકભાવ જીવ હૈ ઔર નવતત્ત્વ જીવ કે વિશેષ હૈ.) કઈ રીતે ભાષામેં ? ભાષામેં આ ગયા ? આહાહા ! આંહી તો ભાવમેં આના ચાહીએ એમ કહેતે હૈ. (શ્રોતાઃ- એક શરત ખતમ હુઈ ત્યાં દૂસરી શરત આઈ, લાવો છો કેટલી શરતો ?) એ તો એકની એક શરત હૈ. ત્રિકાળી સામાન્ય જ્ઞાયકભાવ વો હી સમ્યગ્દર્શનકા વિષય હૈ, યે એક જ શર્ત હૈ પણ ભિન્ન ભિન્ન તરીકેસે સમજાતે હૈ. આહાહા ! જીસકો જનમ મરણ રહિત હોના હો ઉસકો સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ કરના ચાહીએ, સમ્યગ્દર્શન કૈસે હો કે ત્રિકાળી જ્ઞાયકભાવકી સમીપ જાનેસે એકત્વબુદ્ધિ હોતી હૈ, ઉસકા નામ સમ્યગ્દર્શન હૈ. આહાહાહા ! છતેં સમ્યગ્દર્શનકી પર્યાયમેં સામાન્ય જીવ હૈ ઉસકી પ્રતીતિ આઈ, પણ સામાન્ય જીવ હૈ યે સમ્યગ્દર્શનકી પર્યાયમેં જીવ આયા નહીં, વિશેષમેં સામાન્ય આયા નહીં. આહાહા ! શું કહે છે આ ? જ્ઞાનચંદજી ! એ નવ હૈ એ અજીવ હૈ, વિશેષ હેતુ અજીવ છે.

"ઐસે યહ નવતત્ત્વ જીવ દ્રવ્યકે સ્વભાવકો છોડકર" આહાહાહા ! ભગવાન જ્ઞાયકકા સ્વભાવ ત્રિકાળ હૈ "ઉસકો છોડકર" "સ્વયં ઔર પર જીનકે કારણ હૈ" અપની પર્યાયમેં નવ ઔર પર નિમિત્ત એ સ્વયં ને પર જીનકે કારણ હૈ ઐસે એક દ્રવ્યકી પર્યાયકે રૂપમેં એ દ્રવ્યની પર્યાયના ભેદરૂપમેં અનુભવ કરને પર નવ હૈ, નવ હૈ. હૈ ?

ભાઈ ! આ મારગ તો વીતરાગનો ભાઈ ! જેની પાસે ઇન્દ્રો વાઘ અને સિંહ જંગલમેંસે કેશરી સિંહ જંગલમેંસે ચલા આતા હૈ સમવશરણમેં સૂનને કો શાંત ! શાંત ! શાંત ! વનના શું

કહેવાય ? એ રાજા સિંહ વનનો રાજા, સેંકડો સિંહ જંગલમેંસે ચલા આતા હૈ. ભગવાનકી સભામેં, તો એ ચીજ કૈસી હોગી ? એ વાર્તા હોતી હોગી ?

(શ્રોતાઃ– ભગવાનકી વાણી કા કિતના પ્રભાવ !) પ્રભાવ તો, એ તો ઉસકા પુણ્યકા ઉદય પણ સૂનને લાયક જીવ, એ સૂનતે હૈ કિતની પાત્રતા હૈ ઉસમેં, આહાહા ! સમજમેં આયા ? સાક્ષાત્ ત્રણ લોકના નાથ, એની વાણી એ આ વાણી હૈ. આહાહા !

કહેતે હૈ, એ નવતત્ત્વ જીવ દ્રવ્ય કે સ્વભાવકો છોડકર, ત્રિકાળી જ્ઞાયકભાવકા લક્ષ છોડકર સ્વ ને પર જિનકે કારણ સ્વમેં ઓલા પહેલે જીવને અલગ કિયાને, કેવળ જીવકે વિકાર એ સ્વ. અને પુણ્ય પાપ આદિ અજીવ એ 'પર'. "ઐસે એક દ્રવ્યકી પર્યાય, દ્રવ્યકી પર્યાયોકો અનુભવ કરને પર" એ વસ્તુની વર્તમાન દશા ઉસકા અનુભવ કરને પર, એ નવ હૈ. આહાહા ! અનુભવ શબ્દે યહાં સમ્યગ્દર્શન નહીં. નવકા જાનના કરને પર, નવ હૈ. આહાહાહા ! આવી વાતું હવે. લોકોને બહારથી માનીને બેસી ગયા. કાંઈક વ્રત લીધા ને તપસા અપવાસ કર્યાં ને મંદિર મંદિર બનવાયા ને ભક્તિ પૂજા ને જાત્રા ને બખબખિયા કરવાયા ભગવાન.

(શ્રોતાઃ– આગમ મંદિર બનાવે તો ધર્મ થાય ?) આગમ મંદિર કર્યાં કહાને ? રામજીભાઈએ બનાવ્યું નથી આ. આહાહા ! હા. તમે તો પ્રમુખ હતા કે નહીં ? આહાહા ! પ્રમુખ તો એ હતા, ભલે એ વખતે નવનીતભાઈ હતા પણ બધું નવનીતભાઈ તો ઠીક, પણ પ્રમુખ તો પહેલેસે એ એક હી હૈ, તે ઉસને બનાયા નહીં. ઉસસે આ બના હી નહીં. વો તો જડકી પર્યાય, એ સમયે ઉત્પન્ન હોનેકી લાયકાતસે બના હૈ. એ મંદિરકી જડકી પર્યાય હૈ. આહાહાહા ! એ જનમ ક્ષણ હૈ, ૧૦૨ ગાથા પ્રવચનસાર. એ જનમ નામ ઉત્પત્તિકા ક્ષણ થા ત્યાં ઉત્પન્ન હુઆ હૈ. સમજમેં આયા ? એને ઉસકે બનાનેમેં વિકલ્પ હો, એ શુભભાવ હૈ, બસ, પુણ્ય હૈ. પુણ્ય એ આત્માકી વિશેષ દશા, વિકાર હૈ. આહાહા ! આવી વાત છે.

પર્યાય દૃષ્ટિસે દેખો તો નવ હૈ. ભૂતાર્થ હૈ પણ ઉસમેં સમ્યગ્દર્શન ન આયા. ધર્મકી પહેલી સીઢી ઉત્પન્ન કરનેમેં નવતત્ત્વકા વિષયસે એ દર્શન ઉત્પન્ન નહીં હોતા. આહાહાહા ! પર્યાય વિશેષ હૈ ને ? આહાહા ! "ઔર સર્વકાળમેં અસ્ખલિત" દેખો હવે આ, સર્વકાળમેં વિશેષમેં નહીં આનેવાલા, અસ્ખલિત સ્ખલના ઉસમેં એક અંશમેં ભી આતા નહીં કભી. કેવળજ્ઞાનકી પર્યાયમેં ભી જ્ઞાયકભાવ ત્રિકાળ આતા નહીં. આહાહાહા ! એ નિગોદમેં હૈ જીવ તો જ્ઞાનકા અક્ષરકે અનંતમેં ભાગે ઉસકો વિકાસ હૈ, તો ભી જ્ઞાયક તો સર્વકાળે અસ્ખલિત ઐસા હૈ ત્યાં અંદર પડા હૈ, ક્યા કહા ? જ્ઞાનકી પર્યાય, આ નિગોદ હૈ ને નિગોદ ? નિગોદ ક્યા ? આ લસણ, પ્યાજ ઉસકા એક ટુકડા લો રાઈ જેટલા તો ઉસમેં અસંખ્ય તો શરીર હૈ, ઔર એક શરીરમેં અનંત જીવ હૈ ઔર એક જીવકો વર્તમાનમેં ઉસકી પર્યાયમેં અક્ષરકા અનંતમેં ભાગકા ઉસકા વિકાસ હૈ, ઐસા હોને પર ભી પર્યાયમેં, વસ્તુ હૈ એ તો ત્રિકાળ અસ્ખલિત જ્ઞાયકભાવ હૈ. આહાહા. આરે ! આવી વાતું હવે કોને ? અને કેવળજ્ઞાન હોતા હૈ પરિપૂર્ણ પર્યાય ત્રણ કાળ ત્રણ લોક જાને ઐસી પર્યાય આઈ, તો ભી જ્ઞાયકભાવ તો જૈસા હૈ ઐસા ને ઐસા હૈ. લિખા હૈ કે નહીં દેખો ! સર્વકાળમેં અસ્ખલિત, હૈ ? સર્વકાળમેં સ્ખલિત નહીં હોતા, નામ ઘટવધ ઉસમેં કોઈ નહીં હોતા. આહાહા ! હવે આવું છે.

સર્વકાળમેં અસ્ખલિત એક જીવ દ્રવ્યકે સ્વભાવ, આહાહાહા ! ત્રિકાળી જીવ દ્રવ્યકા સ્વભાવ વર્તમાન. કામય રહેનેવાલા અસ્ખલિત કાયમ સામાન્યમેંસે વિશેષમેં સ્ખલના આ જાતી હૈ, ઐસી એ ચીજ નહીં. આહાહાહા ! સર્વકાળમેં અસ્ખલિત, આહાહાહા ! નરકમેં નારકીપણે અનંત અનંત દુઃખ વેઠયા પર્યાયમેં, પણ વસ્તુ તો સર્વકાળમેં અસ્ખલિત જ્ઞાયકભાવ તો ત્યાં ભી ઐસા ને ઐસા હૈ. આહાહા ! ઔર સર્વાર્થ સિદ્ધમેં ગયે ઔર ત્યાં સુખની સામગ્રીકા પાર નહીં ઔર તેત્રીસ હજાર વર્ષે તો આહારકા ડકાર આતા હૈ કંઠમેંસે, એ પ્રાણીકી પર્યાયમેં ભી દ્રવ્ય તો જૈસા હૈ વૈસા ને વૈસા પડા હૈ અંદર. સર્વકાળ અસ્ખલિત યે સર્વકાળ અસ્ખલિતકી આ વ્યાખ્યા હોતી હૈ. આહાહા ! સમજમેં આયા ? કેવળજ્ઞાનકી પર્યાય હો, પણ વસ્તુ છે એ તો ત્રણ કાળ, ત્રણેય કાળે અસ્ખલિત હૈ. એ પર્યાયમેં આતી નહીં. એના અર્થ ઐસા હૈ.

(શ્રોતાઃ- પર્યાયમેં આતા નહીં ઉસકા નામ અસ્ખલિત ?) અસ્ખલિત. આહાહા ! જુઓ કયા કહેતે દેખો, સર્વકાળમેં આ તો મંત્ર હૈ પ્રભુ, જેમ વીંછી ઉતારનેકા મંત્ર હોતા હૈ ને વીંછી ડંખ, એમ સર્પકા ડંખ, એમ આ મિથ્યાત્વકા ઝેર ઉતારનેકા મંત્ર હૈ આ. આહાહા ! અનાદિ રાગ ને પુણ્યના પરિણામ મેરા, ઉસસે મેરે લાભ હૈ મિથ્યાત્વકા ઝેર લગા હૈ ઉસકો. એ ઝેર ઉતારનેકી આ મંત્ર દશા હૈ. આહાહા !

સર્વકાળમેં. આહાહા ! ત્રિકાળી સ્વભાવવંત પરમાત્મા સર્વકાળે અસ્ખલિત એકરૂપ હૈ. આહાહા ! અનાદિકાળસે આ જગત હૈ, તો અનાદિકાળસે કેવળજ્ઞાની ભી હૈ. જગતમેં કેવળજ્ઞાની ભી અનાદિકાળસે હૈ. એ જગત થા ને કેવળજ્ઞાની પરમાત્મા નહીં થા, ઐસા નહીં. પણ વો જગત હૈ માટે કેવળજ્ઞાન હુવા ઐસા નહીં, ઔર કેવળજ્ઞાન હુવા તો આત્મા સામાન્યમેંસે હઠકર સ્ખલિત હો ગયા, ઈતની કેવળજ્ઞાન દશા અનંત આનંદ દશા પ્રગટી, તો ત્રિકાળી સ્વભાવમેં કોઈ ઘટ હો ગઈ ? આહાહાહા ! સમજમેં આયા ? "સર્વકાળમેં અસ્ખલિત" શબ્દકા બડા ગંભીર અર્થ હૈ. આહા ! અરેરે ! એને કયા સૂના નહીં ને ?

સાતમી નરકના નારકીના દુઃખ પ્રભુ કહા થા ને કલ પહેલે એક ક્ષણકા દુઃખ પરમાત્મા એમ ફરમાતે હૈ કે કરોડો ભવને કરોડો જીભસે કહી શકે નહીં, ઈતના ક્ષણકા દુઃખ, ઐસા તેત્રીસ સાગર સુધી અનંત બૈર હુવા હૈ, પણ વસ્તુ હૈ એ તો અસ્ખલિત જ્ઞાયકભાવ પડા હૈ ઐસા ને ઐસા હૈ. આહા ! આનંદસે પરિપૂર્ણ હૈ એ ઐસી દુઃખ દશાકે કાળમેં ભી આનંદસે પરિપૂર્ણ જ્ઞાનાનંદ ભગવાન પડા હૈ અંદર. આહાહાહા ! સમજમેં આયા ? સમજાય એટલું સમજવું બાપુ ! આ તો ભગવાનનો મારગ ભાઈ !

અરે પરમાત્માના વિરહ પડયા, વીતરાગ રહ્યા નહીં, જેમ લક્ષ્મી જાતી હૈ ઔર મા-બાપ ગુજર જાતે હૈ પછી પાછળથી છોકરા તકરાર કરતે હૈ. આહાહા ! વહેંચવા માટે. આ મકાન મેરા, મેં બડા ભાઈ હું મેં ઉસમેં રહેતા હું પિતાજી રહેતે થે, દસ લાખકા મકાન પણ યે મેરે લેના હૈ. યે તકરાર પડે. લક્ષ્મી ઘટે મા-બાપ ગુજર જાયે, એમ કેવળજ્ઞાન લક્ષ્મી ગઈ, ત્રિલોકના નાથ પરમાત્મા પિતાજી રહ્યા નહીં, આહાહા ! પાછળસે આ તકરાર ઉઠાવી. કોઈ કહે કે નહીં પુણ્યસે ધર્મ હોતા હૈ, કોઈ કહે દેવ ગુરુ શાસ્ત્રકી શ્રદ્ધાસે ધર્મ હોતા હૈ... કોઈ કહે મંદિરકો બનાનેસે ધર્મ હોતા હૈ. ઐસા તકરાર ભગવાનકા વિરહમેં પડયા બહોત. યુગલજી ! આહાહા !

ઐસા હો ભલે ચાહે સો વિપરીત દૃષ્ટિ, પણ વસ્તુ જો અંદર હૈ એ તો અસ્ખલિત ત્રિકાળ પડી હૈ અંદર. આહાહા ! ભાઈ ! ભાષા સરળ દિખતે હૈ પણ વો ભાવ સમજના. આહાહા ! સર્વકાળમેં અસ્ખલિત એક જીવકા દ્રવ્યકા સ્વભાવ, દેખો ત્રિકાળ કાયમ રહેનેવાલી ચીજ એકરૂપ, ઐસા એક જીવદ્રવ્ય, દેખો એક જીવદ્રવ્ય, એક અપના જીવદ્રવ્યકા સ્વભાવકે સમીપ જાકર, નવતત્ત્વકા ભેદમેં દૂર જબ હોતા હૈ, સમીપસે (જબ) નવપર્યાયકે સમીપ જાતે થે પણ દ્રવ્યસે દૂર હોતા થા. આહાહા !

યહાં કહેતે હૈ કે ભગવાન એકરૂપ દ્રવ્ય સ્વભાવ સર્વકાળમેં સ્ખલના નામ વિશેષપણે વો કાંઈ નહીં હોતા અને વિશેષ દશા પૂર્ણ હો તો ભી ત્યાં સ્ખલના કાંઈ નહીં હોતી, ઔર વિશેષ દશા બહોત અલ્પ હોતી હૈ, તો ભી ત્યાં સ્ખલના નહીં હોતી. આહાહાહા ! ઐસા સર્વકાળમેં અસ્ખલિત એક જીવદ્રવ્યકે સ્વભાવકે સમીપ, આ અંતરમાં દૃષ્ટિ કર પ્રભુ. આહાહા ! પર્યાયકા ભેદકી દૃષ્ટિ છોડ દે. આહા ! તેરા જીવ, દ્રવ્યસ્વભાવ જાનના હોય તો. આહાહા ! ઔર તેરે સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ કરના હો તો, ધર્મકી પહેલી દશા પ્રગટ કરના હો તો, ત્રિકાળ અસ્ખલિત જીવદ્રવ્યકા સ્વભાવકે સમીપ જા. પર્યાયસે દૂર હો જા. આહાહા ! આવો માર્ગ છે.

એક જીવદ્રવ્યકા સ્વભાવકે સમીપ જાકર એમ ક્યું કહા ? કે કર્મ હઠે તો સમીપ જાકર, ઐસા નહીં. તુમ તેરે પુરુષાર્થસે ત્રિકાળી સ્વભાવકા સમીપ જા સકતે હૈ. સમજમેં આયા ? ઔર તેરા ઉલટા પુરુષાર્થસે હી તુમ પર્યાય બુદ્ધિમેં રુક ગયા હૈ. સમજમેં આયા ? કોઈ કર્મકે કારણસે રુક ગયા હૈ, ઔર કર્મ હઠ જાય તો સમ્યગ્દર્શન પાતે હૈ ને સમીપમેં જાતે હૈ ઐસા હૈ નહીં. આહાહા !

(શ્રોતાઃ- હમારી તરફ તો ઐસા કહેતે હૈ કર્મસે હોતા હૈ.) એ એ સબ જૂઠ હૈ. યે તો પહેલે સે હૈ દેવચંદજી, એ તો એકોતેરકી સાલસે હમારે ચલતી હૈ. ૬૩ વર્ષ હુવા. ૬૩ સાઈઠ ઔર તીન વર્ષ, પહેલે હમારે ગુરુ થા, બહોત પ્રસિદ્ધ થા, થા સ્થાનકવાસી પણ દૃષ્ટિ વિપરીત થી પણ હમેં ૭૧મેં, ૭૦ મેં દીક્ષા લિયા. ૭૦ કહેતે તુમ્હારેમેં સત્તર કહેતે હૈ ને સાત ઔર શૂન્ય. ૧૯૭૦, ૬૫ વર્ષ હુવા. તો પહેલે હમને નિકાલા. હમારે તો પૂર્વકા સંસ્કાર થા ને ! તો ગુરુએ દિયા નહીં. શાસ્ત્રમેં વાંચતે થે તો, ઉસમેંસે નિકાલા પહેલે વહેલે બહાર બોલે કે “અપનેમેં વિકાર હોતા હૈ એ કર્મસે બિલકુલ નહીં.” ખળભળાટ હો ગયા. દોપહરકો વ્યાખ્યાન કરતે થે, સવારમેં હમારા ગુરુ થા ને સંપ્રદાયકા વો કરતે થે ઔર આઠમ પાખીકા પોષા કરતે હૈ ને પોષા ? પૌષધ નહીં ? ચોવીસ કલાક ખાના નહીં ને એક ઠેકાણે રહેના. તો લાઠી-લાઠી, દામનગર પાસે તો ત્યાં પોષા ૨૫-૩૦-૪૦ માણસ હોતા થા ઔર દોપહરકો લોકો કહે કાનજી સ્વામી વાંચે, કાનજી સ્વામી વાંચે એમ લોકો બહોત માંગણી કરતા થા. તો હમ દોપહરકો એક ઘંટા વાંચતે થે. આઠમ ને પાખી, મહિનેમેં ચાર વાર, દરરોજ નહીં. પૌષધ જબ હો સવારમાં વ્યાખ્યાન હો ગયા હો દોપહરકો માગણી કરે કે મહારાજ કાનજી મુનિ વાંચે એમ. તો એકવાર વાંચતાને એકવાર તો પહેલે એ કહા ગુરુ બૈઠે થે, પીછે સાંભળતે, સૂનતે થે, કે આત્મામેં જો મિથ્યાત્વભાવને રાગ દ્વેષ ભાવ હોતા હૈ એ કર્મકા નિમિત્તસે હોતા હૈ, ઐસા બિલકુલ જૂઠ હૈ. અપના ઉલટા પુરુષાર્થસે વિકાર હોતા હૈ. ઔર સુલટા પુરુષાર્થસે વિકારકા નાશ હોતા હૈ.

પીછે સ્થાનકવાસીમેં ગરબડ હો ગઈ આ વાત નિકાલી તો. પીછે શ્વેતાંબરમેં બાત ગઈ ને ત્યાં ગરબડ હો ગઈ, ને આ દિગંબરમેં આયાને તો અહીં ભી ગરબડ હો ગઈ. ત્યાંય ઐસા કહેતે, નહીં કે વિકાર ઐસા નહીં હોતા, વિકાર કર્મસે હોતા હૈ. એ વર્ણીજીકી સાથે ચર્ચા હુઈ થી ને ? ૨૧ વર્ષ પહેલે, ૧૩ કી સાલ ૨૧ વર્ષ હુવા. સબ થે રામજીભાઈ થે, અમારે હિંમતભાઈ થે, ફુલચંદજી થે, કૈલાસચંદજી થા, બંસીધરજી થા, વો ઇન્દોરકા બડા પંડિત થા, સબ થે તો કહા દેખો ૬૨ ગાથા પંચાસ્તિકાય શાસ્ત્ર દેખો. અપનેમેં ષટ્કારકસે વિકાર અપની પર્યાયમેં અપને કારણસે હોતા હૈ, 'ષટ્કારક' કયા ? જો કોઈ રાગ દ્વેષ ને મિથ્યાત્વ હોતા હૈ, એ પર્યાયકા કર્તા પર્યાય હૈ એ મિથ્યાત્વકી પર્યાયકા કર્તા પર્યાય હૈ. મિથ્યાત્વ ઉસકા કાર્ય હૈ, મિથ્યાત્વ ઉસકા સાધન હૈ, મિથ્યાત્વ ઉસકા અપાદાન હૈ. ઉસસે મિથ્યાત્વમેંસે મિથ્યાત્વ આતા હૈ ઔર મિથ્યાત્વકા આધાર એ મિથ્યાત્વ હૈ. દ્રવ્યગુણ નહીં ને પર નહીં. પરના કારકસે નિરપેક્ષ હોતા હૈ ઐસા કહાને. ખળભળાટ હો ગયા ત્યાં ઇસરીમેં. એક ફુલચંદજી આ પંડિત હૈ ને મધ્યસ્થ હૈ વો, મગજ બહોત અચ્છા હૈ ઉનકા, તો યે બોલે સબ સભા બેઠી થી, કે સ્વામીજી એમ કહેતે હૈ કે વિકાર પરકે કારકકી અપેક્ષા બિના નિશ્ચયસે અપનેમેં અપનેસેં હોતા હૈ, એ ફુલચંદજીએ કહા. એમ કહેતે હૈ, મધ્યસ્થ માણસ હૈ, તો યે બાત જરી રુચિ નહીં કેટલાકને.

કીધુંઃ અપની પર્યાયમેં એ વખતે તો હમને પ્રવચનસાર દેખા નહીં થા, પહેલાં કહાને એ વખતે દેખા થા. પણ જબ પહેલે કહા થા તબ પ્રવચનસાર સમયસાર દેખા હી નહીં થા. અંદરસે બાત આ ગઈ. ભગવાન આત્મા અપની પર્યાયમેં વિકૃત રાગ ને દ્વેષ ને મિથ્યાત્વભાવ કરતે હૈ એ સમયકા અપરાધ અપનેસે હોતા હૈ. કર્મસે બિલકુલ નહીં. કર્મકો યહાં અપરાધ છૂતે નહીં ઔર અપરાધ એ કર્મકો છૂતે નહીં. કર્મ અપરાધકો છૂતે નહીં. ખળભળાટ હો ગયા સભામેં. સભાકો નો બેઠી બાત. વો બાત કલકત્તે આ ગઈ પીછે. શેઠ થા શેઠ શાહુજી થા ને, ત્યાં આ વાત લાયા. તો હમ હમારા ભોજન થા ગજરાજજીને ત્યાં ગજરાજજી નહીં ? વો છોટા બડા કયા નામ ? તોલારામ અને આ વછરાજજી દૂસરા ને તીજા ગજરાજજી. તો ગજરાજજી કે ત્યાં ભોજન થા ત્યાં, પત્ર ત્યાંસે આયા હૈ કે પૂછો વિકાર કર્મસે હોતા હૈ કે નહીં ? શાહુજી આયા વો લેકર. પત્ર આયા હૈ સમેદશિખરજીસે. કીધું જવાબ દે દિયા હૈ ત્યાં, ઉઠો. શાહુજી હો કે ગમે તે હો હમારે કયા ? અહીંયા ! શાહુજી લેકર આયા. શાંતિ શાહુજી. જવાબ દે દિયા હૈ ત્યાં વિકાર અપનેસે હોતા હૈ પરસે નહીં યે શાસ્ત્રપાઠ બતાયા. ત્યાં બતાયા ૬૨ ગાથા પંચાસ્તિકાય. દેખો અહીંયા અભી હૈ, કે વિકાર કરનેમેં પરકા કારકકી અપેક્ષા હૈ નહીં. પરકા કારક ને કારણકી અપેક્ષા હૈ હી નહીં. ઐસા પાઠ હૈ પંચાસ્તિકાયમેં હમ બતાયા થા ને દો દિન પહેલે, દો દિન પહેલે બતાયા થા. સમજમેં આયા ? આહાહા !

અહીંયા એ કહેતે હૈ કી અપનેમેં વિકાર દશા હો કે વિશેષ દશા હો વો અપનેસે હોતી હૈ. ઉસમેં નિમિત્ત, એ કહાને ? એ જીવકી પર્યાય નવ હૈ, અને ઉસમેં નિમિત્ત અજીવ હૈ નિમિત્ત, પણ નિમિત્તસે હુવા ઐસા નહીં. આહાહા ! નિમિત્તકે લક્ષસે ભેદ પડ ગયા અંદર. સમજમેં આયા ? પણ વો કોઈ ચીજ નહીં, સમ્યગ્દર્શન જિસકો પાના હૈ, ધર્મકી પહેલી સીઢી પાના હો, તો ઉસકો તો સર્વકાળમેં અસ્ખલિત એક જીવ દ્રવ્યકે સ્વભાવકે સમીપ જાકર, અનુભવ કરને પર એ

અભૂતાર્થ હૈ, નવ પર્યાય જૂઠી હૈ. આહાહાહા ! સમજમેં આયા ? આ તો અક્ષરે અક્ષર બાપુ અર્થ હૈ. આમાં તો એક અક્ષર ફેરફાર કરે તો ? સંતોની વાણી, દિગંબર સંત, આત્મ અનુભવી ભાવલિંગી સંત, પરમેશ્વર પદમેં આયા. આહાહાહા ! પરમેશ્વર હૈ આચાર્ય તો. પંચપરમેષ્ઠિ હૈ કી નહીં ? પંચ યે પરમેષ્ઠિ હૈ ને ? આહાહા ! આચાર્ય મહારાજકી આ વાણી હૈ મૂળ ગાથા. ઔર ટીકા હૈ યે આચાર્ય મહારાજકી અમૃતચંદ્રાચાર્ય ! દિગંબર. હજાર વર્ષ પહેલે હુવા. એ ગાથામેં ભાવ થા એ ખોલકર રખ દિયા. આ આચાર્ય આમ કહેતે હૈ કુંદકુંદાચાર્ય, ત્યારે અત્યારે આમ કહેતે હૈ, અભી આયા હૈ ને નવું 'સમયસાર' વિદ્યાનંદજીનું તો ઉસમેં ઐસા લિખા હૈ બલભદ્ર પંડિત હૈ એણે કહ્યું હશે કે, શાસ્ત્ર તો બડા સરળ હૈ, પણ વિદ્વાનોએ ટીકા બનાકર દુરુહ કર દિયા. દુરુહ કયા કહેતે હૈ ? 'કઠિન' ઐસા હૈ. સમજમેં આયા ? છે અહીંયા પુસ્તક ? નથી... આહાહા ! ક્યોંકિ અમૃતચંદ્રાચાર્ય ! જ્યાં પાઠમેં અવ્યક્ત હૈ, ત્યાં ઉસકા છ બોલ નિકાલકર સ્પષ્ટ કર દિયા, કે આત્મા યે હૈ પર્યાયસે વ્યક્ત હૈ, ઉસસે ભિન્ન અવ્યક્ત આત્મા હૈ ઐસા અર્થ લિયા હી નહીં, ઉસમેંસે, એક બસ શબ્દાર્થ લિયા થા સાધારણ, ટીકા નહીં. અરે ભાઈ ! એ આચાર્યોની ટીકા, સંતોની ટીકા હૈ એ કોઈ વાર્તા નહીં. એ તો મૂળગાથામેં જો ભાવ થા ઉસકો ખોલ દિયા હૈ. જૈસે ગાય અને ભેંસકે આઉમેં દૂધ હૈ ને દૂધ, તો ઉસમેં આંચળમેં, ઐસા આંચલ નહીં લગાતે હૈ. દેખા હૈ ? ઐસા નહીં લગાતે, ઐસા લગાતે હૈ. ઐસા લગાતે હૈ તો ચાંદા પડી જાય અહીંયા. પણ આ ને આ અમારે તો ઘરે બહેનને ઘેર થા ને તો હમને સબ દેખા થા. દોહતે થે તો આ અંગૂઠા હૈ ને આ આમાં ખાડ હૈ ઉસમેં આંચળ રખતે હૈ આંચળ તો ઉસમેં થા વો નિકળતે હૈ. ઐસા ગાથામેં ભાવ હૈ એ તર્કસે ઉઠાકર આ બનાયા હૈ. શેઠ ! શેઠને તો ઘણો અભ્યાસ હૈ સંસ્કૃતનો ને વ્યાકરણનો. કારંજામેં પઢયા હૈ, પણ બધો બહારનો. આહાહા !

સર્વકાળમેં અસ્ખલિત, વિશેષમેં કભી આતા હી નહીં, અને સામાન્યમેં કભી ઘટવધ હોતી હી નહીં. આહાહાહા ! શું કહે છે આ ? ઐસા એકરૂપ ત્રિકાળી ભગવાન ઉસકે સમીપ, એક જીવ દ્રવ્યકા સ્વભાવ, સમીપ જાકર અનુભવ કરને પર વો નવ હૈ એ જૂઠા હૈ. નવપર્યાય જૂઠી હૈ. એકરૂપ સત્યાર્થકી દૃષ્ટિ કરનેસે નવપર્યાય, દૃષ્ટિમેં આતા નહીં, એ અપેક્ષાએ જૂઠા હૈ. આહાહાહા ! હજી તો નવતત્ત્વ જૂઠા તો બહારની વાત તો ક્યાં કરવી. આહાહા !

(શ્રોતાઃ નવ પર્યાય ભી જૂઠા !) પર્યાય સબ જૂઠા. એકરૂપ પ્રભુ ! કાયમ એકરૂપ સર્વકાળમેં રહેનેવાલા ભગવાન પ્રભુ ! જ્ઞાયક સ્વભાવ, દ્રવ્ય સ્વભાવ, જીવદ્રવ્ય સ્વભાવ, એકરૂપ સ્વભાવ, વો તરફકા પુરુષાર્થસે ત્યાં જાકર અનુભવ કરને પર, નવપર્યાયકા ભેદ એ જૂઠા હૈ, હો જાતા હૈ. આહાહા ! ત્યારે ઉસકો સમ્યગ્દર્શન હોતા હૈ.

યુગલજી ! હજી તો ધર્મનું ચોથું ગુણસ્થાન, પાંચમું ને છઠ્ઠું એ તો કયા ચીજ હૈ. સમજમેં આયા ? શ્રાવક કહેતે હૈ જિસકો કહેતે હૈ યે શ્રાવક આ વાડાના શ્રાવક એ શ્રાવક હૈ નહીં કોઈ. હજી સમ્યગ્દર્શન કયા હૈ ને કૈસે પ્રાપ્ત હોગા ઉસકી ખબર નહીં, કહાંસે શ્રાવક આયા ? કહાંસે સાધુ આ ગયા ? આહાહા ! એ સમીપ જાનેપર, નવ અભૂતાર્થ હૈ, અસત્યાર્થ હૈ ઈસલિયે... વિશેષ આયેગા.

(શ્રોતાઃ– પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ)